

TRETIA ČASŤ KATECHÉZY K ALITURGICKÝM DŇOM SYROPÔSTNA NEDEĽA

Drahí bratia a sestry,

dnešná nedeľa má názov *o vyhnaní Adama z raja*. Tento názov skutočne sumarizuje celú prípravu na Veľký pôst. Doteraz sme sa dozvedeli, že človek bol stvorený pre raj, pre poznanie Boha a spoločenstvo s Ním. Hriech však zbavil človeka tohto požehnaného života a jeho existencia na Zemi je vyhnanstvom. Kristus, Spasiteľ sveta, však otvára bránu raja každému, kto Ho nasleduje a Cirkev, odhaľujúc nám krásu Jeho kráľovstva, robí z nášho života putovanie k nebeskému domovu. Tak sa na začiatku Veľkého pôstu podobáme Adamovi. Práve Veľký pôst je cestou oslobodenia človeka spod nadvlády hriechu. Táto cesta má svoje úrovne alebo lepšie povedané stupne, ktoré sa nám odkrývajú v evanjeliu, ktoré dnes počúvame.

Prvým stupňom je **postenie**. Ide o odmietnutie všetkých túžob a vášní, ktoré človek má kvôli svojej padlej prirodzenosti. V každom prípade, ak chceme, aby bol náš pôst účinný, nesmie byť pokrytecký a vystatovačný. Sme pozvaní postiť sa tak, „*aby nie ľudia videli, že sa postíš, ale tvoj Otec, ktorý je v skrytosti*“.

Druhým stupňom je **odpustenie**. Hlavným tromfom hriechu je rozdelenie, neláska, nenávisť... Preto prvým prelomom tejto pevnosti hriechu je odpustenie – návrat k jednote, vzájomnosti, láske. Odpustiť znamená vložiť medzi mňa a môjho „nepriateľa“ nekonečnú Božiu lásku.

Práve dnešná večiereň, ktorou sa liturgicky začína Veľký pôst, je veľmi nádherným vyjadrením zmyslu celého pôstu. Začína vo svetlom rúchu ako slávnostná večiereň, ale prokimenom, ktorý vo východnej tradícii ohlasuje koniec predošlého liturgického dňa a začiatok nového, Cirkev ohlasuje začiatok Veľkého pôstu žalmovým nárekom: „*Neodvracaj svoju tvár od svojho služobníka, veď, hľa, trpím; čím skôr ma vypočuj. Príď ku mne a zachráň ma*“. Tu stojíme ako *nahý Adam* pred Bohom, pred slávou a krásou Jeho kráľovstva. Uvedomujeme si, že do neho patríme, že nemáme iný domov, inú radosť, iný cieľ. Tiež si ale uvedomujeme, že sa momentálne nachádzame mimo neho, v tme a smútku hriechu, a preto *smútime*. A nakoniec, uvedomujeme si aj to, že iba Boh nám môže pomôcť v našom zármutku, že iba On môže vyliečiť našu dušu. A cesta, ako prísť znova naspäť k Bohu je cesta Veľkého pôstu, po ktorej sa dá kráčať jedine pravým pokáním.

Cieľom tejto duchovnej cesty je Pascha – sviatok nad sviatkami a slávnosť nad slávnosťami – ako sa spieva vo veľkonočnom kánone. Východná cirkev vo svojej liturgii silne zdôrazňuje paschálny aspekt Veľkého pôstu. Pascha a Veľký pôst sú so sebou úzko spojené, jedno bez druhého nemôže existovať, lebo celý liturgický život východnej cirkvi, nie je iba čas Veľkého pôstu, je skoncentrovaný a točí sa okolo Paschy. To je aj dôvodom, prečo sa od pondelka do piatka čítajú state z knihy Genezis, knihy Prísloví (VPD a večierne) a z knihy proroka Izaiáša (6. čas). Ide o biblický rozmer bohoslužieb, na ktorý sa počas pôstu kladie dôraz. Čítaním Starého zákona sa akoby vraciame do času pred Kristom, do postavenia človeka, ktorý ešte čakal na naplnenie časov v Kristovi. Počúvame históriu spásy počnúc Adamom, Abrahámom a Izákom. Počúvame o tom, ako si Boh pripravoval spásu svojho ľudu. Nielen Izraela ako vyvoleného národa, ale pripravoval si spásu každého jedného z nás, lebo *on si nás vyvolil ešte v lone matky*. Aj keď my už žijeme čas po Kristovi, boli sme v ňom pokrstení, hriechom sa vraciame naspäť do *starých čias*. Veľký pôst je obdobím, kedy sa aktualizuje tento aspekt Cirkvi, jej života ako očakávania a putovania. Preto tu Starý zákon nadobúda celý svoj význam, nielen ako kniha proroctiev, ktoré sa vyplnili, no i ako kniha o človeku a celom stvorení na jeho ceste k Božiemu kráľovstvu. Kniha **Genezis** poskytuje akýsi základný rámec viery Cirkvi. Obsahuje príbeh stvorenia, pádu a nakoniec prisľúbenie a začiatok spásy prostredníctvom Božej Zmluvy s Jeho vyvoleným ľuďom. Vyjadruje tri základné dimenzie viery Cirkvi v Boha ako Stvoriteľa, Sudcu a Spasiteľa. Odhaľuje korene kresťanského chápania človeka ako takého, ktorý bol stvorený na obraz a podobu Božiu, ktorý odpadol od Boha, no ktorý napriek tomu zostáva objektom Božej lásky, starostlivosti a konečnej spásy. Ďalej kniha Genezis objasňuje zmysel histórie ako **histórie spásy**, ktorá smeruje ku Kristovi a napĺňa sa v ňom. Zvestuje tajomstvo Cirkvi prostredníctvom obrazov a faktov Božieho ľudu, Zmluvy, Archy atď.

Izaiáš je najväčším zo všetkých prorokov a čítanie jeho knihy počas Veľkého pôstu sa koná v zmysle širšieho a hlbšieho poodhalenia veľkého tajomstva spásy skrze Kristovo utrpenia a obetu. Nakoniec kniha **Prísloví** je **zosobnením** etického učenia Starého zákona, morálneho zákona a múdrosti, bez akceptovania ktorých človek nemôže pochopiť svoje odcudzenie sa Bohu, a preto ani nie je schopný čo len začuť radostnú zvesť o odpustení cez lásku a milosť.

Biblia nie je súhrnom dogmatických tvrdení, ktoré sa majú akceptovať a pripomínať raz a navždy, ale je to živý hlas Boha, ktorý nás znova a znova oslovuje a vedie stále hlbšie k nevyčerpatelnému bohatstvu Jeho múdrosti a lásky.

Priam tragédiou v Cirkvi je ignorancia Svätého písma, zvlášť Starého zákona niektorými kresťanmi, a čo je ešte horšie, naša ozajstná ľahostajnosť voči nemu. To, čo bolo pre otcov a svätých nekonečnou radosťou, záujmom, duchovným a intelektuálnym rastom, je dnes pre mnohých starožitným textom, bezvýznamným pre ich život. A preto snáď spoločne s obnovením ducha a zmyslu Veľkého pôstu dúfame, že sa obnoví aj túžba po Svätom písme ako pravej duchovnej potrave a spoločenstve s Bohom. Nech cesta, na ktorú sa počas Veľkého pôstu vydávame, je sprevádzaná Božím slovom skrze jednotlivé bohoslužby, čítania i slová duchovných otcov.

Drahí bratia a sestry. Nech tento čas Veľkého pôstu je vyjadrením ozajstnej túžby po pokání a po zjednotení s Bohom aj vďaka tomu, že sa začíname prikláňať k východnej tradícii aliturgických dní. Pozývame vás otvoriť si srdcia, nechať sa premieňať atmosférou bohoslužieb a objaviť v nich nekonečnú hĺbku a krásu, ktorú nám Cirkev, naša Matka, odhaľuje a čím nás štedro obdarúva v tomto požehnanom období *veľkopôstnej jari*.